

ID 1337
C1

W
E L
Z I J N
V O L K S
G E Z O N D
H E I D E N
C U L T U U R

1.110518110003

Kenmerk

Rijswijk

188824

's-Gravenhage

28 MAART 1991

De Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur

DE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN CULTUUR

EN

DE MINISTER VAN VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER

OVERWEGENDE

dat door de aanleg in de 17de eeuw van het landgoed Fogelsanghstate op een voormalig kloosterterrein aan de oostzijde van een overwegend agrarische streekbebouwing, in Veenklooster een samengestelde dorpsstructuur tot ontwikkeling is gekomen waarin zowel traditionele als formele kenmerken een rol spelen,

dat deze dorpsstructuur, bestaande uit het state-terrein, een met bomen beplante Brink en een geconcentreerde dorpsbebouwing, belangrijke relaties bezit met het omringende landschap,

dat de aanwezige beplanting en bebouwing in belangrijke mate bijdraagt aan de herkenbaarheid van de historisch-ruimtelijke structuurkenmerken,

dat het gebied mitsdien een beeld oplevert dat van algemeen belang is vanwege zijn schoonheid en zijn ruimtelijke structurele samenhang;

Voorts overwegende dat het geldende bestemmingsplan "Buitengebied Kollumerland", vastgesteld op 12 december 1985 en goedgekeurd op 8 april 1987, niet in voldoende mate recht doet aan de omschreven historische karakteristiek;

Gelet op artikel 35 en artikel 36 van de Monumentenwet 1988;

Gehoord de raad van de gemeente Kollumerland c.a., Gedeputeerde Staten van Friesland, de Raad voor het Cultuurbeheer en de Rijksplanologische Commissie;

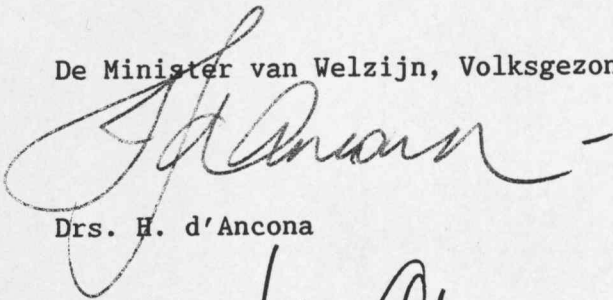
BESLUITEN

Het gebied in de gemeente Kollumerland c.a. zoals is aangegeven op de bij dit besluit behorende tekening nr. 322 en zoals is omschreven in de toelichting bij dit besluit, aan te wijzen als beschermd dorpsgezicht in de zin van artikel 1, onder g, van de Monumentenwet 1988;

de termijn voor het vaststellen van een ter bescherming strekkend bestemmingsplan als bedoeld in artikel 36, eerste lid, van de wet vast te stellen op een jaar, te rekenen vanaf de datum van dit besluit.

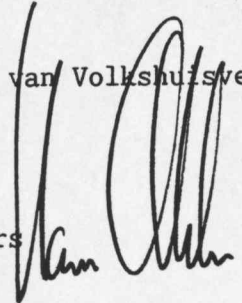
Van dit besluit, waarvan mededeling zal worden gedaan in de Staatscourant, zal afschrift worden gezonden aan de Raad voor het Cultuurbeheer, de raad van de gemeente Kollumerland c.a., Gedeputeerde Staten van Friesland en de Rijksplanologische Commissie.

De Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,

Drs. H. d'Ancona

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

J.G.M. Alders

1.110518110004

ID1337
C2
28-3-1991

i.i05i6ii003

VEENKLOOSTER
gemeente Kollumerland c.a.

BESCHERMDE STADS- EN DORPSGEZICHTEN

BESCHERMDE STADS- EN DORPSGEZICHTEN

INGEVOLGE ARTIKEL 35 VAN DE MONUMENTENWET 1988

VEENKLOOSTER, gemeente Kollumerland c.a.

Aanvulling op de toelichting bij het besluit tot aanwijzing van Veenklooster als beschermd dorpsgezicht.

Resultaat gevoerd overleg

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 35 (voorheen 20) van de Monumentenwet zijn de gemeenteraad van Kollumerland, Gedeputeerde Staten van Friesland, de Rijksplanologische Commissie en de Raad voor het Cultuurbeheer gehoord over het voorstel Veenklooster aan te wijzen als beschermd dorpsgezicht. De genoemde instanties hebben alle positief geadviseerd met betrekking tot de voorgenomen aanwijzing. De gemeenteraad van Kollumerland verzocht daarbij om de begrenzing van het dorpsgezicht in overeenstemming te brengen met de gracht rond het state-terrein en om de open terreinen achter de westelijke bebouwing in het aan te wijzen gebied te betrekken. In verband daarmee zijn in de begrenzing van het aangewezen dorpsgezicht enkele wijzigingen aangebracht ten opzichte van het oorspronkelijke voorstel.

Voor het nu aangewezen beschermde dorpsgezicht geldt het bestemmingsplan "Buitengebied Kollumerland", dat door de gemeenteraad op 12 december 1985 werd vastgesteld. Blijkens het daarover gevoerde overleg biedt dit geldende plan weliswaar enige bescherming aan de hoofdstructuur van het dorpsgezicht, doch is een nadere regeling van de historisch-ruimtelijke en bebouwingskarakteristiek nodig om dit bestemmingsplan te kunnen beschouwen als een beschermend plan conform artikel 36, eerste lid, van de Monumentenwet 1988.

ERRATUM

In verband met de inwerkingtreding van de Monumentenwet 1988 per 1 januari 1989 dient in de plaats van "artikel 20 van de Monumentenwet" gelezen te worden: "artikel 35 van de Monumentenwet 1988". De verwijzing "artikel 37, lid 8 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening" dient vervangen te worden door "artikel 36, eerste lid, van de Monumentenwet 1988".

INGEVOLGE ARTIKEL 20 VAN DE MONUMENTENWET BESCHERMDE STADS- EN DORPSGEZICHTEN

VEENKLOOSTER gemeente Kollumerland c.a.

Toelichting bij het besluit tot aanwijzing van Veenklooster als beschermd dorpsgezicht

Het beschermde dorpsgezicht omvat het op bijgaande kaart (Rijksdienst voor de Monumentenzorg, tekening nummer 322) door een stippellijn omgrensde gebied.

Publikatie van de **Rijksdienst voor de Monumentenzorg.**

Februari 1988.

Inleiding

Veenklooster, gelegen in het zuiden van de gemeente Kollumerland c.a. kan worden gekenschetst als een kleine agrarische nederzetting op de plaats, waar de vroegere landweg naar Kollum zich splitst in een westelijke tak naar de Zwaag en een zuidelijke tak, het Wildpad, die over de heidevelden liep.

Typend voor het dorp is het samengaan van een kleine concentratie dorpsbebouwing, gesitueerd bij genoemde wegsplitsing en het uitgestrekte state-terrein Fogelsangh met bijbehorende landerijen, opstallen, tuinen en een bospark, met een geheel eigen structuur. Centraal in het dorp ligt de Brink, een groene, met bomen beplante ruimte die als overgangselement fungeert tussen de informele structuur van de dorpskom en de formele structuur van het state-complex. Kenmerkend voor het dorp zijn eveneens de met bomen beplante toevoerwegen en de relatie tussen het dorp en het aangrenzende agrarische coulissenlandschap.

Ontstaan en ontwikkeling

Veenklooster ontleent zijn naam aan het voormalige veengebied, dat vermoedelijk al in de 11de/12de eeuw tot ontginning wordt gebracht, en het middeleeuwse klooster dat zich ongeveer op de plaats van de huidige state bevond.

In oude beschrijvingen komt Veenklooster niet voor als zelfstandig dorp, maar wordt steeds als buurtschap van het dorp Oudwoude genoemd.

Evenals de dorpen Zwagerveen en Kollumerzwaag heeft Veenklooster zich kunnen ontwikkelen op een zandrug die deel uitmaakt van een noordelijke uitloper van het Drents plateau. Het bodemoppervlak van deze pleistocene gronden kenmerkt zich door een dekzandlaag en heeft een licht geaccidenteerd karakter. Een naam als Zandbulten, een buurtschap direct ten zuiden van Veenklooster, is in dit verband illustratief.

Gedeeltelijk is de zandgrond in het verleden met veen bedekt geweest. Door menselijk ingrijpen – vervening en ontginning – is deze laag aan de oppervlakte geleidelijk aan verdwenen. De opstreckende strokenverkaveling vanuit de diverse ontginningsassen is uiteindelijk hiervan het resultaat geweest en vormt vandaag de dag de basis voor het landschapsbeeld in de Friese Wouden.

Een belangrijk stempel op de ontwikkeling van Veenklooster en zijn omgeving drukt het 13de-eeuwse Praemonstratenser klooster Mons Oliveta (Olijfberg), dochter van het

tot dezelfde orde behorende Bonifatiusklooster in Dokkum. Nadat het kloosterbezit in 1580 gesecculariseerd wordt vervalt het klooster aan de Staten van Friesland. In 1644 wordt het voormalige klooster met een deel van de bijbehorende landerijen gekocht door Sjouck van Fogelsangh, wier naam nog steeds aan de plek verbonden is.

Geschreven bronnen en historisch kaartmateriaal verschaffen weinig informatie over het klooster, de state en de buurtschap die zich erbij heeft ontwikkeld.

De oudst bekende kaart stamt uit 1668 en geeft het state-terrein weer met aangrenzende landerijen (op dat moment circa 160 pondemaat). Omdat het landgoed zich vooral uitstrekt in noordelijke en zuidelijke richting, is de buurtschap buiten het kaartbeeld gebleven (fotobijlage, afb. 1).

Ten aanzien van het wegenbeloop valt op dat de oost-west lopende routes (thans Kleasterwei en Keningswei) nog niet in een orthogonaal patroon zijn opgenomen. De verbinding tussen de Keningswei en de Muntsewei ligt circa honderd meter ten noorden van het state-terrein. De state is afgebeeld als een driebeukig gebouw met trappevels, gelegen op een met bomen beplante, omgracht terrein. Buiten het terrein, aan de westkant in het verlengde van de Muntsewei, geeft de kaart een kleiner omgracht terrein aan met vermoedelijk de sate (het 'goed') Starckenburg.

Op een kaart uit 1734, die de situatie aangeeft vlak na de verbouwing van Fogelsangh State in 1730, is genoemde sate verdwenen. Na de sloop blijft het erf van de sate Starckenburg stemdragend waardoor een zogenaamd hornleger ontstaat. De open plek tussen Fogelsangh State en de dorpskom, later de Brink genoemd, kan deels hiermee worden verklaard, omdat het terrein dat de sate Starckenburg besloeg deel uitmaakte van het latere brinkterrein.

Volgens afbeeldingen is Fogelsangh State na de verbouwing in 1730 omgebouwd tot een 18de-eeuws klassicistisch herenhuis, symmetrisch van opzet met een kolossaal-orde in de gevel en een groot fronton boven de ingangspartij. Tegelijkertijd wordt over het state-terrein een rechthoekig assenstelsel gelegd, waaraan het wegen- en grachtenbeloop rondom wordt aangepast.

De Kleasterwei en de Keningswei komen hierbij in de symmetrie-as van het hoofdgebouw te liggen. Doordat de omgrachting in een zuivere rechthoek rond het gebouw wordt gelegd, komt het wegdeel aan de noordkant evenwijdig aan de hoofdas te liggen.

De structuur van het state-terrein en de dorpskom worden door

genoemde ingreep als het ware van elkaar losgekoppeld.

Ten aanzien van het groter geheel van Veenklooster en omgeving geeft de Schotanuskaart uit 1718 (fotobijlage, afb. 2) slechts een globaal beeld van de ruimtelijke structuur. Het duidelijkst geeft de kaart het wegen- en waterbeloop weer en daarnaast een indicatie van de belangrijkste bebouwing en het landschap. Op het met bomen omzoomde state-terrein is een aanduiding voor bebouwing te zien. De toevoerwegen vanaf Kollumerzwaag, Oudwoude en Buitenpost zijn tweezijdig met bomen beplante. De kaart geeft tevens aan dat het gehele gebied rondom Veenklooster als akkerbouwgrond in cultuur is gebracht, met een consequente verkavelingsrichting loodrecht op de oost-west lopende ontginningsas. Binnen deze verkavelingsstructuur past ook de opvaart vanuit de Stroobosser Trekvaart naar het dorp, die direct ten westen van de 'Munneke Wech' is gelegen. Omdat ten aanzien van het dorp de bebouwing slechts zeer globaal is aangegeven is niet duidelijk hoe de situatie toen verder precies was.

Het eerste gedetailleerde bebouwingsbeeld van Veenklooster geeft het kadastrale minuutplan van omstreeks 1830 (fotobijlage, afb. 3). Ten westen van de splitsing van de weg naar Kollumerzwaag en die naar Zandbulten, bevindt zich ter weerszijden van de weg een bebouwingsconcentratie die in grote lijnen overeenkomt met de huidige situatie. Aan de westkant eindigt de dorpskom met een boerderij. De kavel in de oksel van de wegsplitsing is nog onbebouwd. De brinkruimte wordt in het verlengde van de as over het state-terrein aan de westkant door bebouwing afgesloten. Ook in het verlengde van de Muntsewei ligt een pand, de voorganger van de huidige Villa Nova uit 1851. De verbindingsweg tussen de Muntsewei en de Keningswei ligt in die tijd nog zo'n honderd meter ten noorden van het state-terrein.

In de periode 1830–1840 wordt rond Fogelsangh State een park aangelegd in landschapsstijl naar een ontwerp van de tuinarchitect Lucas Pieter Roodbaard (1782–1851).

Op de oudste topografische kaart uit 1854 wordt het park in zijn oorspronkelijke vorm globaal weergegeven (fotobijlage, afb. 4). Aangezien het orthogonale assenstelsel ter plaatse van het state-terrein blijft bestaan en het beeld van het bosmassief naar buiten toe niet verandert, hebben deze veranderingen voor het dorpsgezicht van Veenklooster geen consequenties, zodat een nadere beschrijving van de

parkaanleg in dit verband buiten beschouwing zal blijven.

In de tweede helft van de 19de eeuw ondergaat Fogelsangh State een complete facelift naar aanleiding van een bezoek van Koning Willem II en krijgt het huis, op de kap en de raamindeling na, zijn huidige uiterlijk. Vooral de ingangspartij wordt ingrijpend gewijzigd, het dak verlaagd en het metselwerk bepleisterd. Tevens wordt de zichtlaan achter het huis verhard en krijgt de naam Keningswei (Koningsweg). Enige jaren daaraan voorafgaand wordt de Villa Nova 'Mynke Paed' gebouwd in het verlengde van de Muntsewei en krijgt deze weg zijn huidige visuele beëindiging. In dezelfde periode worden een tweetal opmerkelijke stelpboerderijen (Kleasterwei 2 en Keningswei 1), alsmede het jachtopzienershuis (Kleasterwei 5) in de nabijheid van het state-terrein gerealiseerd.

Met betrekking tot de ruimtelijke structuur verandert er in Veenklooster de laatste honderd jaren weinig. De situatie rond de wegsplitsing aan de westkant raakt iets dichter bebouwd. In het begin van deze eeuw wordt in het verlengde van de Keningswei de huidige verbinding met de Muntsewei tot stand gebracht, een ingreep die voor de ruimtelijke structuur van de nederzetting nogal wat consequenties heeft: het weggedeelte langs het state-terrein krijgt hierdoor ten opzichte van de hoofdas veel meer nadruk en het terrein achter de boerderij wordt daarvan afgesneden.

De opvaart naar de Stroobosser Trekvaart wordt in de jaren vijftig gedempt, waardoor de historische relatie van Veenklooster met het water verdwijnt. Door de bouw van een aantal woningen tussen de bestaande bebouwing en de opheffing van de agrarische functie van een aantal boerderijen vindt er geleidelijk een verschuiving van het agrarisch karakter naar de woonfunctie plaats. In 1948 krijgt Fogelsangh State als uithof van het Fries Museum een functie als streekmuseum en wordt het bospark officieel voor publiek geopend. De boerderij vóór het state-terrein is nadien ingericht als landbouwmuseum.

Huidig ruimtelijk karakter

Kenmerkend voor Veenklooster is de formele 'heerlijke' structuur van het landgoed Fogelsangh in combinatie met een informeel, langs bestaande wegen gegroeid dorpspatroon ten westen daarvan. Tussen het state-terrein en de dorpskom bevindt zich de Brink, een met bomen beplante groene ruimte. Hoewel deze Brink sterke gelijkenis vertoont met de Drentse brinken, en derhalve ook zo wordt genoemd, zijn functie en

ontstaansgeschiedenis volkomen verschillend. Het wegenpatroon van Veenklooster berust op een stelsel van oude routes door het oorspronkelijke veen- en heidegebied, waarvan het beloop nagenoeg niet is veranderd.

Twee wijzigingen zijn evenwel van belang: de rechttrekking van de Keningswei en een deel van de Kleasterwei en plaatsing in de hoofdas van het state-terrein in de 18de eeuw, en de latere, naar het zuiden verschoven verbinding tussen Keningswei en Muntsewei. Tengevolge van de eerste verandering strekt, door de ontstane aswerking, de invloed van het state-terrein zich in oostelijke en westelijke richting uit. De tweede verandering heeft tot een dusdanige benadrukking van het traject Keningswei/Muntsewei geleid dat het autonome karakter van beide hoofdasen hierdoor enigszins wordt afgezwakt. Ook de positie van het state-terrein ten opzichte van het assenstelsel is hierdoor minder duidelijk geworden.

Karakteristiek in de opbouw van het groter geheel zijn de bosmassieven die op grote afstand, maar ook via doorkijken in het dorp zichtbaar zijn en de rijk met bomen beplante toevoerwegen, waarvan de Keningswei en de Muntsewei de meest markante zijn.

Nadere beschrijving van het ruimtelijke karakter

Hoewel in de 19de eeuw het state-terrein met aanliggend parkbos in landschapsstijl is aangelegd, is de 18de-eeuwse formele aanleg met orthogonaal assenstelsel naar buiten toe het meest herkenbaar. De invloed hiervan komt vooral tot uitdrukking in de hoofdas Kleasterwei/Keningswei die als zichtlijn op grotere afstand nog steeds zijn werking heeft. Via de Keningswei wordt het state-terrein aan de achterkant benaderd. Door een wigvormige ruimte op het dicht beplante terrein rondom de state is komend vanuit het oosten de achterzijde van het hoofdgebouw aan het eind van de Keningswei enige tijd zichtbaar, om bij een omtrekkende beweging rond het terrein vervolgens weer te verdwijnen. Aan de westkant presenteert de state zich met de voorkant naar het dorp. Door de kromming in de weg en de bebouwing aan de westkant van de Brink is de zicht-as hier aanzienlijk korter.

In de ruimtelijke structuur fungeert de Brink in feite als overgangselement tussen de formele structuur van het state-terrein en de informele structuur van het dorp. In de markering van de brinkruimte spelen de bomen en de aangrenzende bebouwing een belangrijke rol. Vooral de bebouwing aan de westzijde (met leilinden) is van belang voor de koppeling tussen

de Brink en de dorpskom.

Ook de situering van het 'Lyts Slot' (Mynke Paed) is van belang voor de specifieke ruimtelijke opbouw van de nederzetting. Door de plaatsing in de as van de Muntsewei wordt deze visueel beëindigd. Doordat door het 'Lyts Slot' de zicht-as van de Muntsewei over de hoofdas van de state heen wordt getrokken ontstaat een verwevenheid van beide assenstelsels die in een vroegere periode niet aanwezig was.

De kom van het dorp kenmerkt zich qua opbouw door een tamelijk aaneengesloten bebouwing, die over een relatief korte afstand aan weerszijden dicht op de weg is geplaatst. Het gevolg hiervan is een smal besloten profiel zonder bomen, dat een sterk contrast vormt met de naastliggende, ruime, rijk beplante Brink. Ter plaatse van de wegsplitsing aan de westzijde ontstaat een verruiming doordat de bebouwing in de 'vork' verder terug is geplaatst. Vanaf de westkant gezien kan hierdoor de laanbeplanting aan de zuidkant van de weg tot aan de wegsplitsing worden doorgezet.

De Kleasterwei ligt in het verlengde van de hoofdstraat van het streekdorp Kollumerzwaag waarvan de bebouwing zover doorloopt dat beide dorpen bijna in elkaar overlopen.

Door een open kavel tussen de meest westelijke boerderij (Kleasterwei 23) en de eerste woningen van Kollumerzwaag, is de overgang gemarkeerd.

Door de compacte bebouwing van de kom van Veenklooster zijn de overgangen naar het landschap aan de uiteinden en de doorkijken tussen de bebouwing door des te verrassender. Het landschapsbeeld is zeer specifiek en gevarieerd door enerzijds de uit elzebosjes bestaande houtsingels die de weilanden begrenzen, de met hogere beplanting gemarkeerde toevoerwegen, alsmede de scherp omliggende bosmassieven van Hanenburgh en Fogelsangh. Evenals in de ruimtelijke structuur komt in de architectuur het verschil tussen landgoed en de dorpskom tot uitdrukking. Ten aanzien van de landgoedarchitectuur kan onderscheid worden gemaakt in de monumentale hoofdbebouwing met flankerende koets- en stalgebouwen; het grote, 19de-eeuwse herenhuis, het 'Lyts Slot'; de agrarische bebouwing, waaronder twee 19de-eeuwse stelpboerderijen met klassicistische kenmerken en de dienstwoningen (jachtopzieners- en tuinmanswoning), in een opvallend afwijkende stijl.

De dorpsbebouwing in de kom van Veenklooster kenmerkt zich door een afwisseling van agrarische en woonbebouwing. De agrarische bebouwing varieert van boerderijen

van beperkte omvang tot zeer kleine 'woudboerderijtjes'.

Kenmerkend onder de woonbebouwing zijn de (langgerekte en kortere) woningen van het dwarstype met topgevels en lage goot. Het merendeel van de woonbebouwing bestaat uit één bouwlaag met kap, met nokrichtingen die zowel evenwijdig als loodrecht op de wegrichting staan.

Het meest markante gebouw in de kom is de in twee lagen opgetrokken, dwarsgeplaatste dorpskerk met aangebouwde hooischuur (thans dancing). Uitgezonderd enige bijgebouwen zijn de gebouwen overwegend in rood metselwerk opgetrokken en – behoudens één rietgedekte boerderijschuur – met pannen afgedekt.

De state met bijbehorende jachttopzieners- en tuinmanswoning en het 'Lyts Slot' onderscheiden zich van de overige bebouwing door gepleisterde gevels.

De situering van de bebouwing in Veenklooster toont een aantal opmerkelijke verschillen die in de profielen van de aangrenzende ruimten doorwerken. Hoewel in het hele dorp de bebouwing een individueel karakter heeft, voegt in het komgedeelte de bebouwing zich aan een tot duidelijke straatwanden, die door de dichte plaatsing op de weg besloten ruimten vormen. Dit in tegenstelling tot de gebouwen op en rondom het state-terrein, die als afzonderlijke objecten op royale afstand van de weg in de ruimte zijn geplaatst.

Het is vooral in dit dorpsdeel dat de opgaande beplanting meer ruimtevormend is dan de bebouwing. Rond de Brink is het een combinatie van een wand (westzijde) en losse objecten die de ruimte afbakenen, terwijl de op de Brink aanwezige boombeplanting het karakter van deze plek bepaalt.

Het zijn met name de hier geschetste verschillen in situaties (komgedeelte, brinksituatie en state-terrein met parkbos) die de verscheidenheid in opbouw maar tevens de cesuren in het dorp Veenklooster bepalen. Aan deze verscheidenheid in opbouw, waarin het historische karakter van de nederzetting afleesbaar is, doorwerkend in zowel de stedenbouwkundige ruimtevorming als in de architectuur, ontleent Veenklooster zijn unieke karakter.

Begrenzing van het te beschermen gebied

De beschreven kwaliteiten van de historisch-ruimtelijke structuur van Veenklooster en de bebouwing, alsmede de herkenbaarheid van de historische ontwikkeling in het dorpsbeeld, rechtvaardigen een

aanwijzing als beschermd dorpsgezicht ingevolge artikel 20 van de Monumentenwet. Tot het beschermde gezicht behoren de samenhangende hoofdonderdelen van de ruimtelijke structuur, waaruit de historische ontwikkeling is af te lezen.

Hiertoe behoren het state-terrein aan de oostzijde, met aangrenzende boerderijen en dienstwoningen, het dorpskomgebied aan de westzijde, het daartussen liggende Brinkgebied met aanliggende bebouwing.

Bij het bepalen van de begrenzing van het aangewezen gebied hebben zowel ruimtelijk structurele aspecten als de relatie tussen dorp en aangrenzend landschap een rol gespeeld. Om praktische redenen en omdat de bebouwing tamelijk aaneengesloten is, is aan de westkant de begrenzing vrij dicht achter de bebouwing gelegd. In het open middengebied is de begrenzing wat ruimer, en met name aan de zuidkant, waar fraaie doorzichten zijn naar het agrarisch landschap en de markante begrenzing van het bospark vanuit het dorp waarneembaar is.

Naar het oosten toe volgt de begrenzing de randen van het state-terrein en de ten oosten daarvan liggende terreinen met boerderijen en jachttopzienerswoning.

Omdat het zuidelijk gelegen bospark geen deel uitmaakt van het dorpsgezicht als zodanig, is dit buiten de begrenzing gehouden.

De begrenzing van het beschermde gezicht is weergegeven op bijgevoegde kaart, nummer 322.

Rechtsgevolg bescherming

Ter effectivering van de bescherming van het aangewezen dorpsgezicht moet ingevolge artikel 37, lid 8 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening een bestemmingsplan worden ontwikkeld of herzien. De toelichting op de aanwijzing als beschermd dorpsgezicht kan daarbij voor het beschermingsbelang als uitgangspunt dienen. Doel van de aanwijzing is de karakteristieke, met de historische ontwikkeling samenhangende structuur en ruimtelijke kwaliteit van het gebied te onderkennen, als zwaarwegend belang bij de verdere ontwikkelingen. De aanwijzing beoogt op die wijze een basis te geven voor een ruimtelijke ontwikkeling, die daarvan gebruik maakt en daarop voortbouwt.

Geraadpleegde literatuur:

Post-Beuckens, L.
Veenklooster. Z.pl. 1949.

Boschma, C.
Fogelsangh-State, uithof van het
Fries Museum.
Leeuwarden, 1966.

Karstkarel, P.
Bouwkunst in Kollumerland. Uitg.
Stichting Oud Kollumerland, 1984.

*Mulder-Radetzky, R.L.P. en B.H. de
Vries.*
Fogelsanghstate, middelpunt van het
bosrijke Veenklooster.
Leeuwarden, 1986.

Colofon:

Uitgave van de Rijksdienst voor de
Monumentenzorg, Zeist.

Historisch-geografisch en stede-
bouwkundig onderzoek:
Rijksdienst voor de Monumentenzorg,
Zeist.

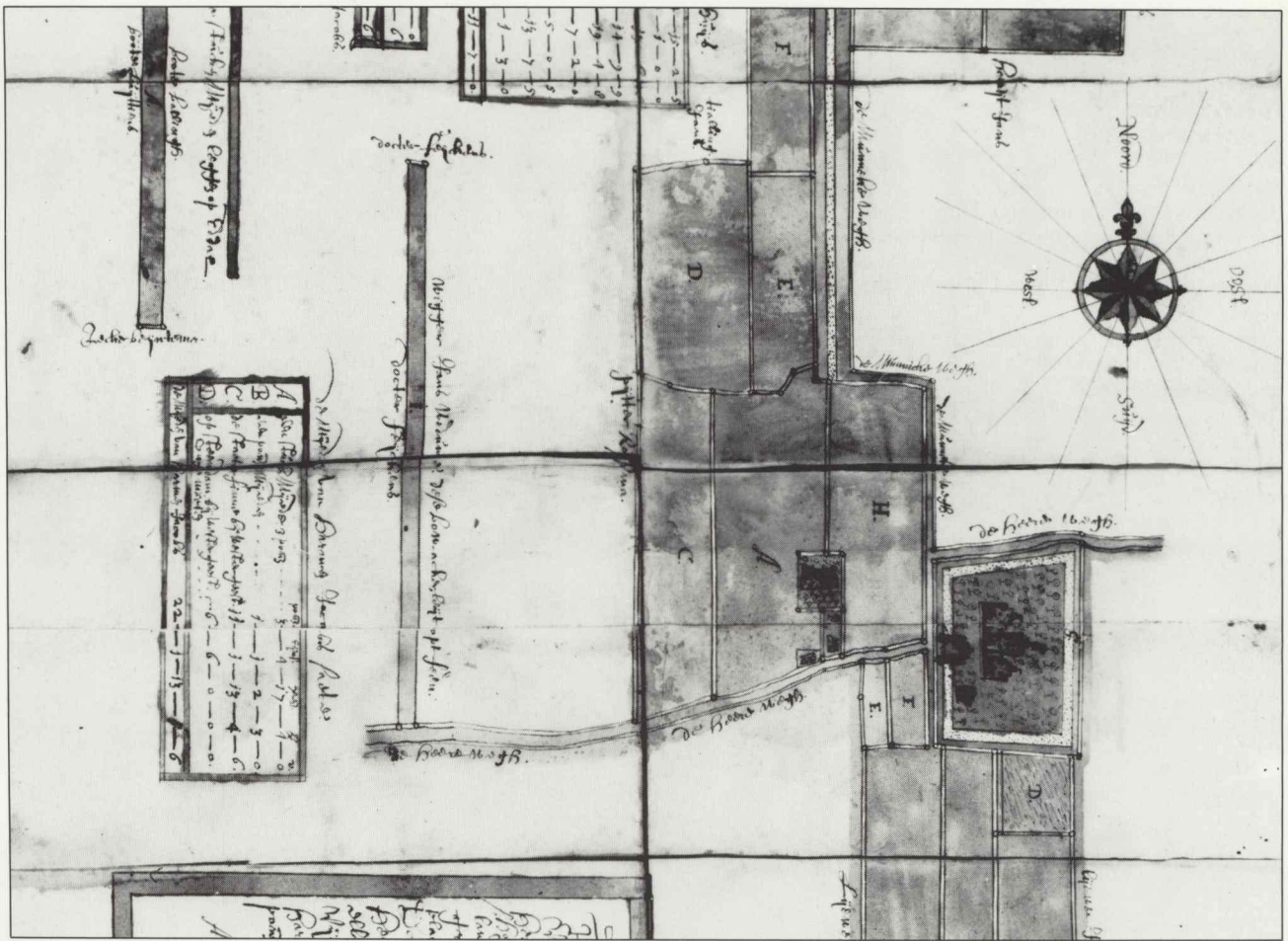
Foto's
Rijksdienst voor de Monumentenzorg,
Zeist (afb. 1 t/m 4);
Topografische Dienst, Emmen
(omslag).

Kaart:
Studio Ineke van der Burg, Bilthoven.

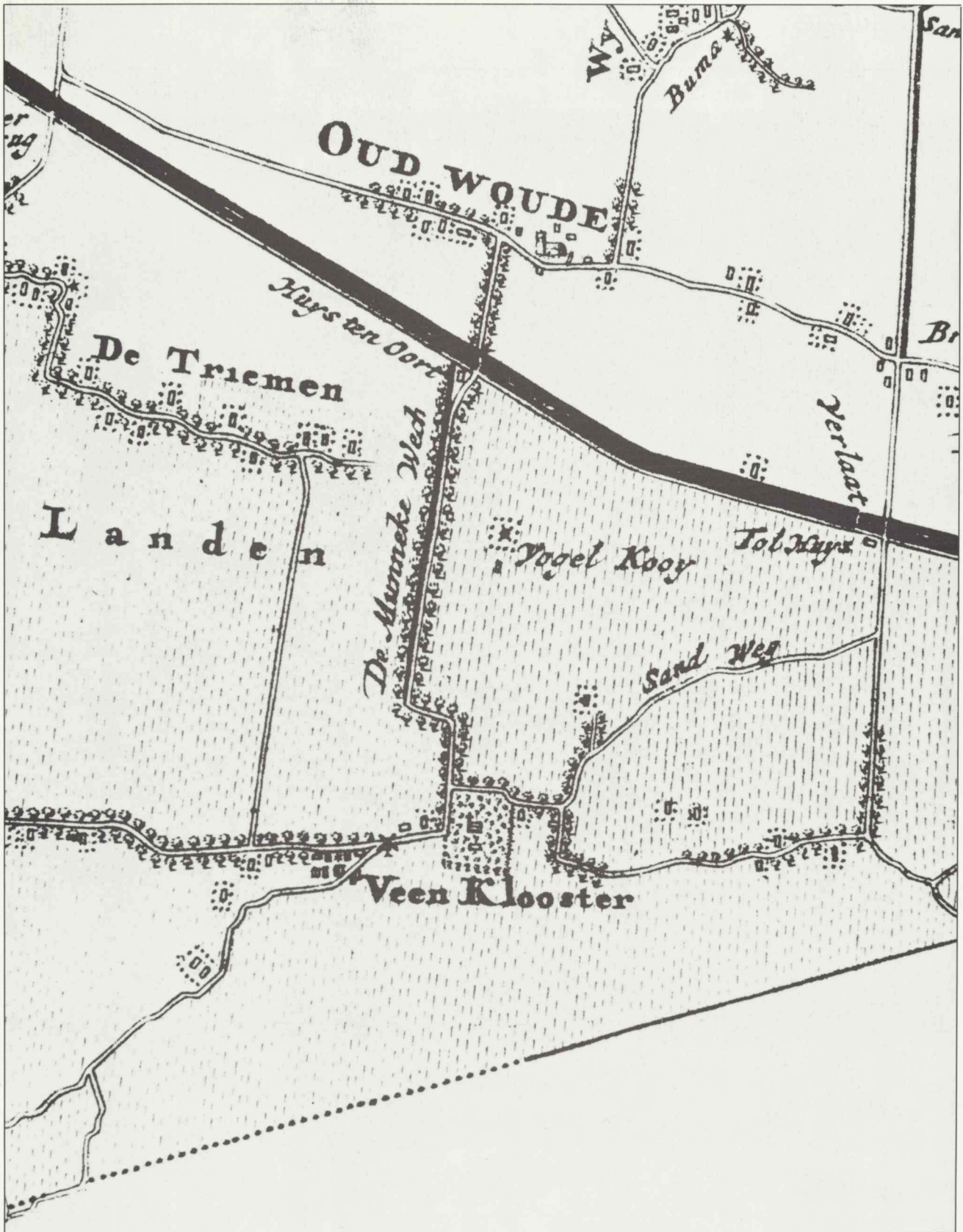
Verkoopprijs f 10,-.
Deze publikatie is schriftelijk of
telefonisch te bestellen bij het
Distributiecentrum DOP
Postbus 20014
2500 EA 's-Gravenhage.
Telefoon: 070-78 98 80
Onder vermelding van bestelnummer
of ISBN 90 346 1233 3.

Druk:
Staatsdrukkerij, 's-Gravenhage.

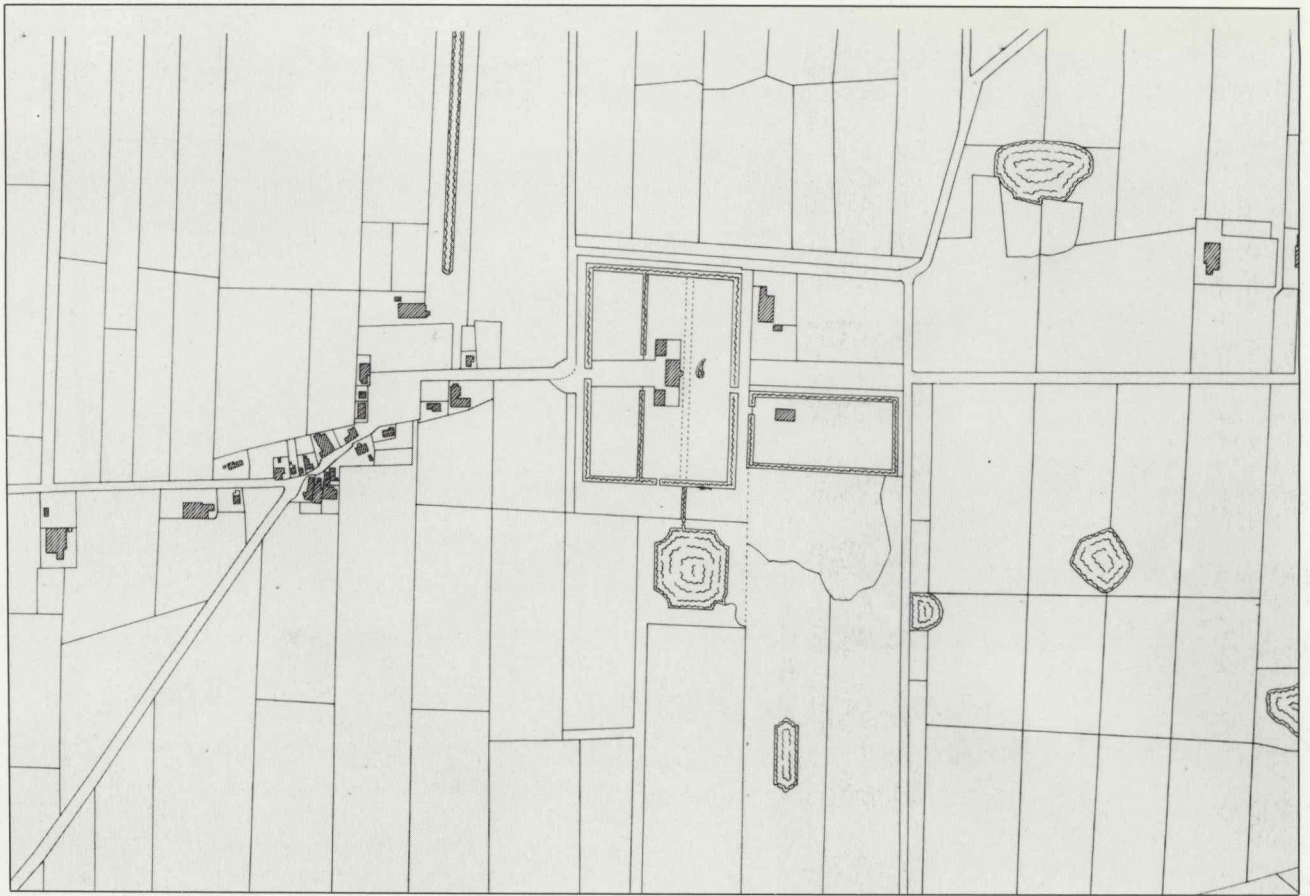
Fotobijlage

Afb. 1. Theodorus Hoen, Opmetingstekening van state, sate en landen van Veenklooster, 1668 (coll. Fogelsanghstate).

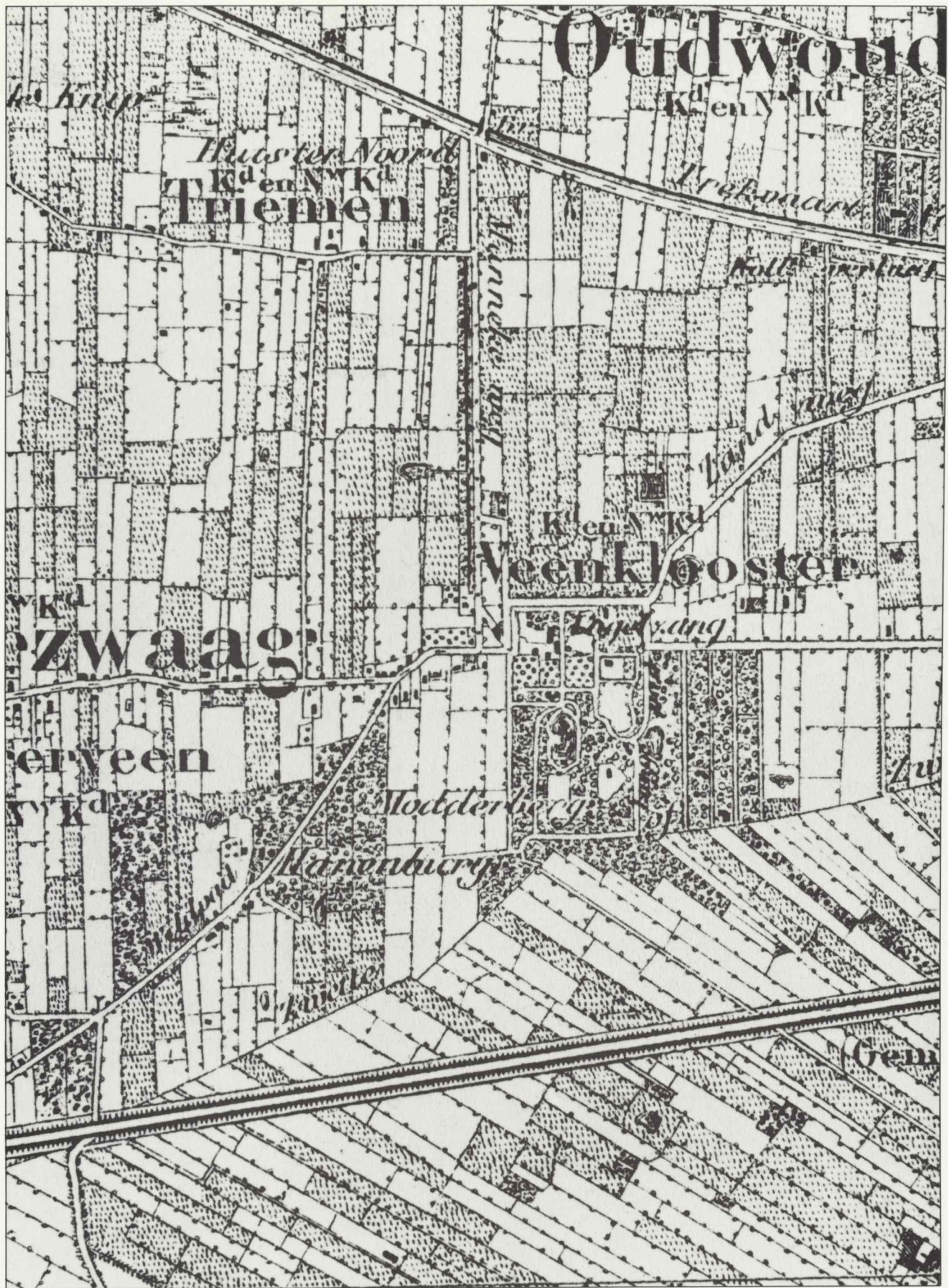

Afb. 2. B. Schotanus à Sterringa. Uitbeelding der Heerlijkheid Friesland, 1970 (facsimile herdruk van 1718), grietenij Kollumerland, fragment.

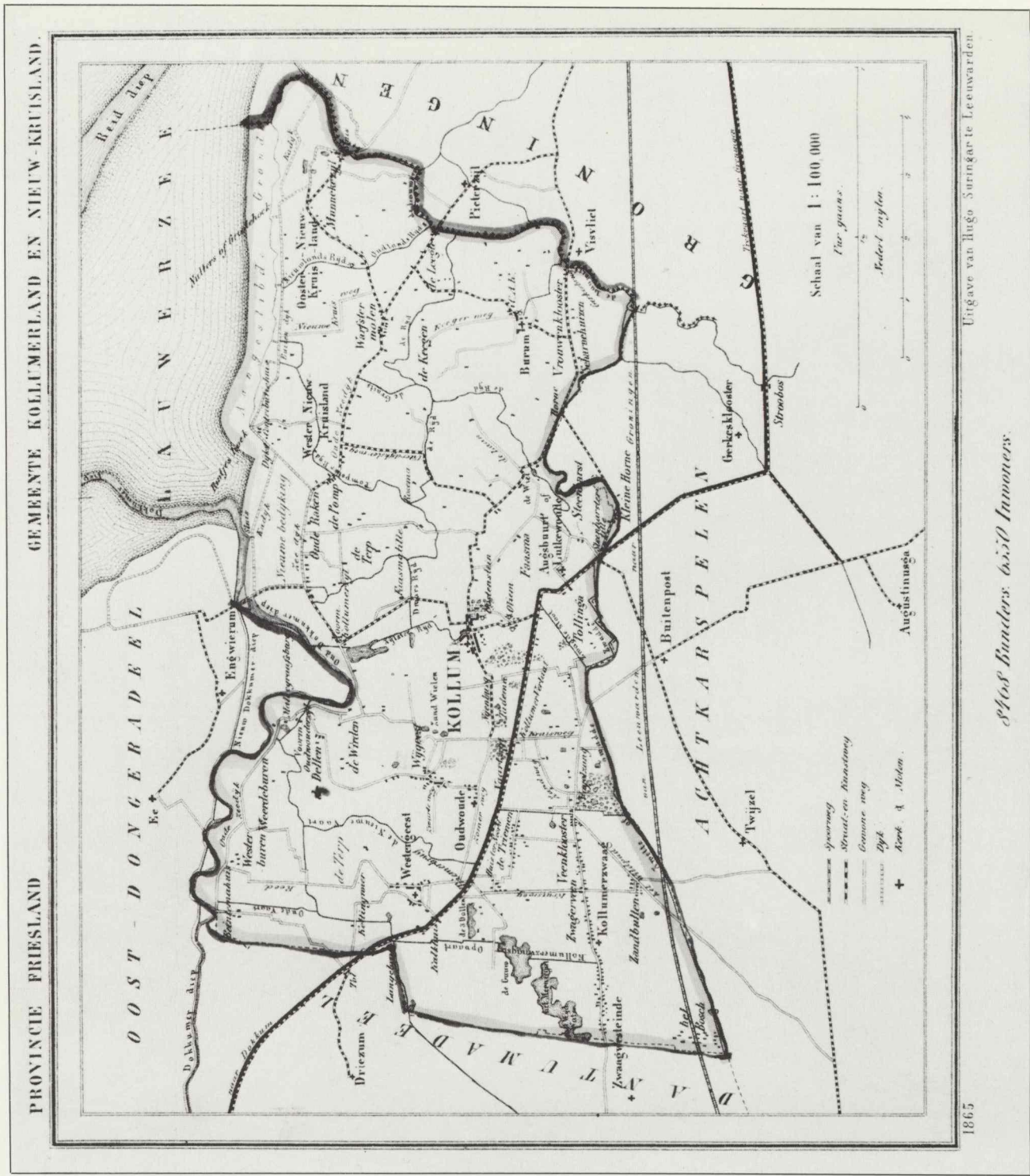

Afb. 3. Kopie van het Kadastraal Minuutplan gemeente Kollumerland, circa 1830, fragment.

1.110518111009

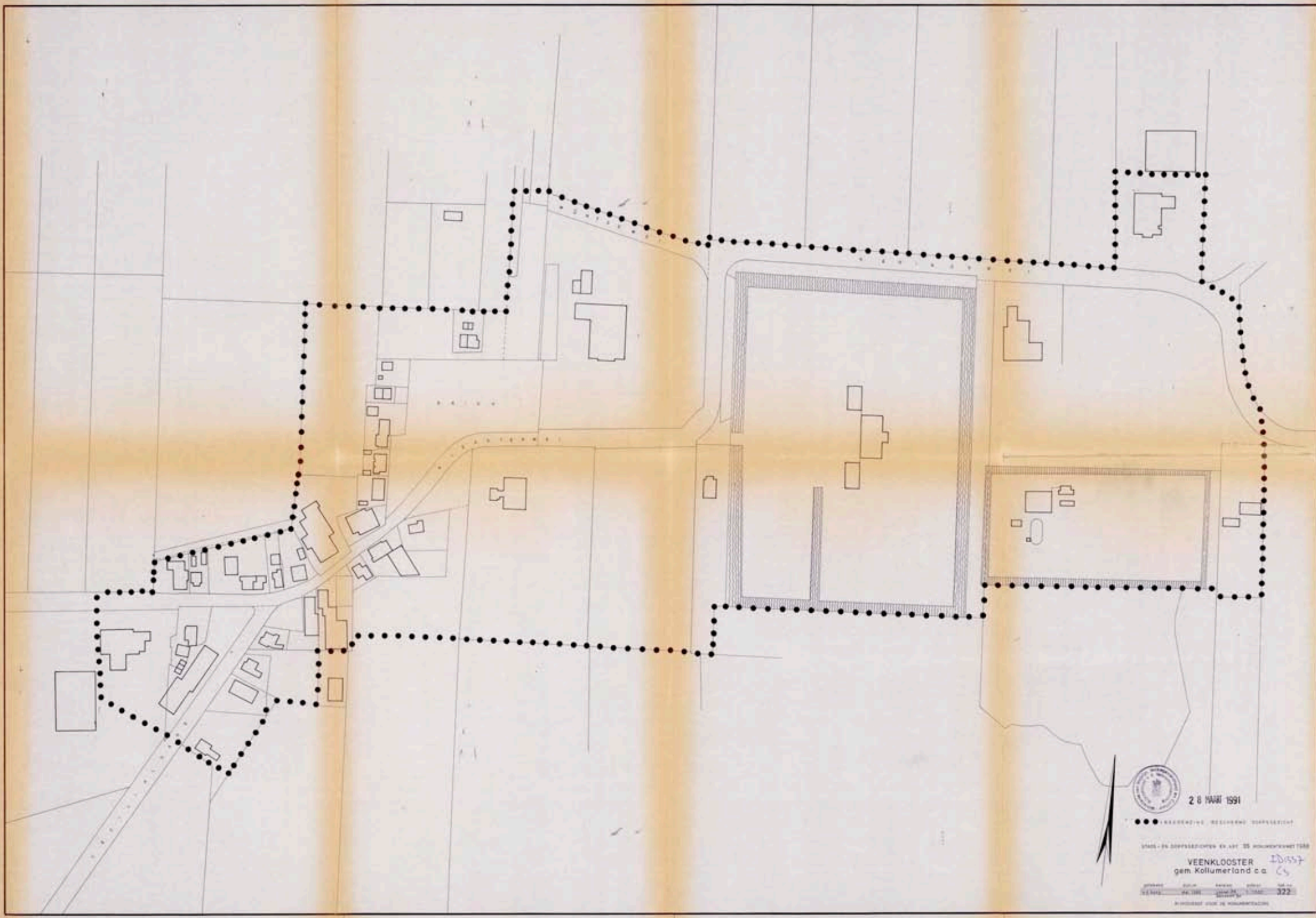
Afb. 4. Topographische en Militaire Kaart van het Koninkrijk der Nederlanden, 1973 (facsimile herdruk van 1853), blad 6, fragment.

Afb. 5. J. Kuiper, Gemeente-atlas van Nederland, 1865, provincie Friesland, gemeente Kollumerland.

Uitgave van Hugo Suringar te Leeuwarden.

8408 bunders. 650 Inwoners.

28 MAART 1891

••••• VEREENDEGE BESCHERMING VERPLICHT

STAT. - PL. AFD. 35 HOOFDSTADT 1891

VEENKLOOSTER
gem. Kollumerland c.a. *1891*

getekend door de architect *1891*
getekend door de architect *1891*

in uitvoering door de bouwmeester *1891*